

Drápatka vodní (*Xenopus laevis*)

České jméno: Drápatka vodní

Anglické jméno: African clawed frog

Čeleď: Pipovítí (*Pipidae*)

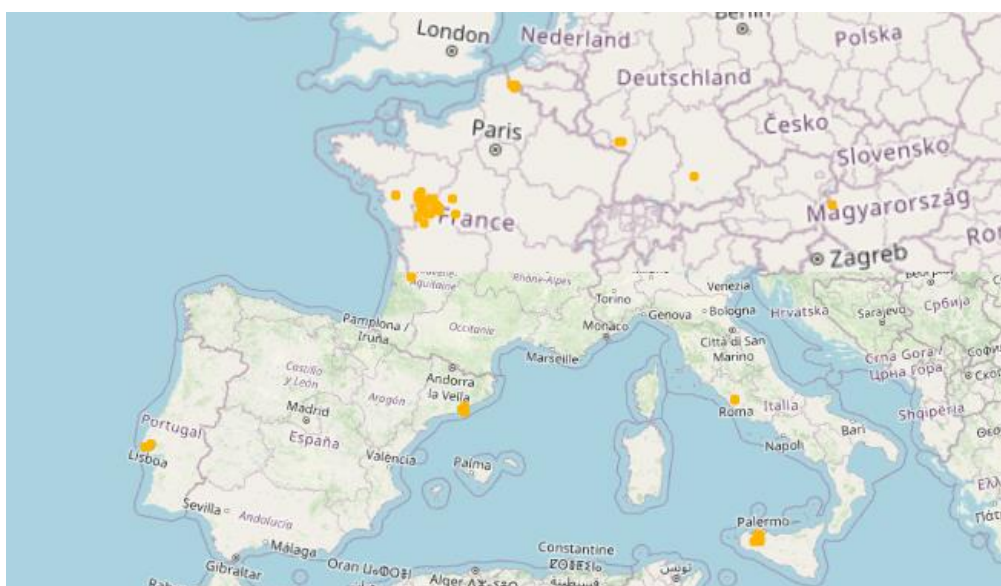
Obr 1: drápatka vodní. Foto: Brian Gratwicke, CABI

Původ:

Jižní a střední Afrika, žije v bahnivých stojatých nebo pomalu tekoucích vodách.

Sekundární rozšíření:

Na další kontinenty se začala drápatka rozšiřovat od 30. let 20. století s rozvojem mezinárodního obchodu. Biologické vlastnosti a vysoká adaptabilita vedly k úspěšnému rozšíření zejména do zemí se středomořským klimatem. Rozšířená je v Severní i Jižní Americe, v Evropě (výskyt ve Francii, Itálii a Portugalsku, ojedinělé záznamy i z Německa, Belgie, Španělska, Nizozemí a Švédska).

Obr 2: Rozšíření drápatky vodní v Evropě (<https://easin.jrc.ec.europa.eu/spexplorer/dynmap/>)

Rozšíření v ČR:

Zatím nejsou žádné potvrzené výskyty ve volné přírodě.

Cesty zavlečení:

Drápatky se často chovají v akváriích jako okrasné žáby. Jde i o důležitý modelový organismus v molekulární biologii. V místech rozšíření, ač jde o vodní žábu, dovede migrovat i po souši na další lokality. Nepříznivá suchá období dovede přečkat zahrabaná ve vlhkém bahně.

Popis:

Samice dorůstají délky 10–15 cm a váží kolem 200 gramů. Samci jsou zhruba o třetinu menší. Tělo je zploštělé, zadní nohy jsou posunuty za tělo. Kůže hladká, s bělavými třásnitými slizničními kanálky. Hřbet je žlutohnědý, šedý či olivově zelený s tmavými nepravidelně umístěnými tečkami. Břicho má bělavé s občasnými hnědými skvrnami. V chovech existují také albínové této žáby. Hlava je malá, oči jsou dorzálně umístěné, oční víčka slabě vyvinutá. Malé přední nohy mají 4 prsty bez plovací blány. Silné zadní nohy s 5 prsty jsou opatřeny plovací blánou. Na 3 vnitřních prstech zadních nohou jsou černé drápatky – odtud rodové jméno drápatka. Na bocích mají světlé útvary, připomínající stehy. Obsahují smyslový orgán, který registruje vibrace ve vodě a umožňuje drápatce vnímat i v kalné vodě.

Obr. 3 Albinotická forma drápatky vodní. Na 3 prstech zadních nohou viditelné drápatky. Foto: B kimmel

Pohlavní dospělosti dosahují kolem jednoho roku života. Samci lákají samice skřeky, a to hlavně v noci. Samice klade až 2000 vajíček, pulci se líhnou většinou již druhým dnem a po dvou měsících jsou již zcela přeměněni v žáby. Velikost pulců bývá do 2 cm. Drápatky obývají různé stojaté či mírně tekoucí vody, od velkých vodních ploch až po malé tůně, včetně umělých nádrží. Vyhýbají se velkým řekám a vodním plochám s přítomností dravých ryb. Nejvíce jim vyhovují eutrofní vody. Obvykle žijí u dna, na povrch plavou jen na chvíli, aby se nadechly. Živí se všemi druhy bezobratlých a drobných obratlovců, včetně ryb a obojživelníků, dokonce někdy mají sklony ke kanibalismu vůči pulcům svého druhu. Dovede ulovit kořist téměř tak velkou, jako je ona sama. V přírodě se dožívají až 16 let.

Obr 4: Na bocích světlé smyslové útvary, připomínající stehy. Foto: Holger Krisp. CABI

Možnosti záměny:

Díky zploštělému tělu, hlavě s malými očima umístěnými nahoře lze drápatky snadno odlišit od našich druhů žab. Drápatka vodní může být nejsnáze zaměnitelná s ostatními druhy rodu z čeledi drápatka. Ve výzkumu je často využívána drápatka tropická (*Xenopus tropicalis*), která ale dosahuje zhruba poloviční velikosti.

Obr 5: Rozdíl ve velikosti drápatky vodní (vpravo) a drápatky tropické. Foto: Shuji Takahashi

Riziko:

Ohrožuje místní populace drobnějších živočichů, jde o žravého nevybíravého predátora. Je též velmi odolná vůči kolísání teplot, pH prostředí či salinitě prostředí. Jsou velice dobří konkurenti a mají značnou rozmnožovací schopnost. V místě výskytu mohou způsobovat zakalení vodních ploch. Pro své predátory mohou být jedovaté. Jsou to též přenašeči

chytridiomykózy (původce nákazy je chytridiomyceta *Batrachochytrium dendrobatidis*), velmi nebezpečného onemocnění obojživelníků. Od konce 80. let 20. století se onemocnění rozšířilo po celém světě a stalo se v některých částech světa (tropy, subtropy) příčinou úbytku obojživelníků. U drápatky je nebezpečí v tom, že je vůči onemocnění relativně imunní, což z ní činí potenciálního nebezpečného přenašeče.

Likvidace:

Zamezit cesty šíření a udržovat pravidelný monitoring. V místech výskytu je možné nasadit dravé ryby coby predátory. V našich podmínkách je pravděpodobná predace i ze strany vydry, norka, či volavek. Vlastní eradikační akce jsou účinné pouze na malých územích a v rané fázi invaze. Šance na úspěch jsou silně ovlivněny typem vodní plochy. Doporučována je kombinace metod (pasti, vrše, sítě, ruční sběr, elektrolov). Rybníky lze vypustit, vysbírat jedince a obnažené dno nechat přes zimu vymrznout. Bližší popis odchytových metod v Touré et al. (2003).

Zdroje:

Arnold N., Ovenden D. (2002): A Field guide to the Reptiles and Amphibians of Britain and Europe. Colour reproduction by Colourscan. 288 s.

Booy O., Wade M., Roy H. (2015): Field Guide to Invasive Plants and Animals in Britain, Bloomsbury, 304 pp.

Obst F.J., Richter K., Jacob U. (1988): Atlas of reptiles and amphibians for the terrarium. Edition Leipzig. 830 s.

Speyboeck J., Beukema W., Bok B., Voort J.V. (2016): Field Guide to the Amphibians & Reptiles of Britain and Europe. Bloomsbury. 432 s.

Touré, T. A., A. R. Backlin, and R. N. Fisher. (2004): Eradication and Control of the African Clawed Frog (*Xenopus laevis*) on Irvine Ranch Land Reserve, Orange County, California 2003. U.S. Geological Survey final report. 31 pp

https://rybicky.net/atlasostatnich/drapatka_vodni

<https://www.cabidigitallibrary.org/doi/10.1079/cabicompendium.59708> - i obr. 1 a obr. 4

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Xenopus_laevis_claws_indicated.png – obr. 3

https://www.u-tokyo.ac.jp/focus/en/press/p_20161118.html - obr. 5